

Overweging zondag 1 september 2024

St. Jankerk Enschede (zondag 1 september)

H. Maria Geboortekerk Losser (woensdag 3 september)

Werelddag van gebed voor de zorg voor de Schepping

Deut. 4, 1-2.6-8 / Ps. 15 / Jak. 1, 17-18.21b-22.27 / Mc. 7, 1-8. 14-15. 21-23

Afgelopen zondag vierden we het begin van de Scheppingsperiode, de “Werelddag van gebed voor de zorg voor de Schepping”. Deze wordt al sinds 1997 gevierd door de orthodoxe kerk en sinds 2015 ook in de katholieke kerk, met de komst van de encycliek *Laudato Si’* van paus Franciscus.

Dat is een rondzendbrief die met de titel (Geprezen zijt Gij) verwijst naar de eerste zin van het Zonnelied van Franciscus van Assisi, waarin hij de Schepping bejubelt waar wij allemaal deel van uitmaken. De paus roept ons allemaal op om de schepping te beschermen en de gevolgen van klimaatverandering ter harte te nemen.

Paus Franciscus heeft de encycliek *Laudato Si’* vorig jaar aangescherpt met zijn vervolgbrief, de apostolische exhortatie *Laudate Deum*, ‘Prijs God’. Want hoewel hij al jaren pleit voor een betere bescherming van onze Moeder Aarde is er nog te weinig gebeurd. In het bijzonder vraagt hij aandacht voor een betere zorg voor en bescherming van de armen en gemarginaliseerden - die zoveel vaker slachtoffer zijn van klimaatverandering en klimaatrampen. Hij roept regeringsleiders en ook ons! dringend op om werk te maken van de milieu- en klimaatcrisis.

Op 24 december van dit jaar begint het jubeljaar 2025 met de opening van de heilige deur van de Sint-Pietersbasiliek in Rome. Pelgrims van hoop, is het thema van het Jubeljaar. Hoop en leef met de schepping, is het thema van deze scheppingsperiode. Twee thema’s die die over Hoop gaan. Over leven. Over beweging.

Ondanks alle ellende en rampen, ondanks chaos en verwarring, mogen we de hoop niet verliezen. Hoop is meer dan een verlangen naar betere tijden. Hoop vereist ook actie. Actief zijn in reflectie, in gebed, in fysieke actie waar we dat kunnen.

We kunnen de wereld niet alleen veranderen – daar hebben we elkaar bij nodig. En gelukkig staan er wereldwijd mensen op om misstanden aan te klagen, om veranderingen ten goede af te dwingen – in het groot en in het klein. Uiteindelijk gaat het om een constructieve houding naar de schepping, op een houding gericht op licht en vrede.

Die houding krijgen we niet door ons hoofd in het zand te steken of anderen verwijten te maken dat ze te weinig doen; of door bij de pakken neer te zitten en angstig te worden voor de toekomst. Ook niet door arrogant te zijn en de schepping naar onze hand te zetten en onszelf als kroon van de schepping te beschouwen en de aarde daardoor moedwillig uit te putten.

We houden hoop als we ons openstellen voor het mooie en het schone van de Schepping. De natuur die telkens weer opbloeit na een strenge winter, de bloemen die weer bloeien, het gras dat weer gaat groeien, de insecten die weer zoemen, de kinderen die geboren worden. We houden hoop als we ons durven verwonderen en omzien naar het kleine en het kwetsbare. Geen insectje is overbodig, geen plantje te veel. Geen mens ongewenst.

Ik wil nu niet spreken over alles wat fout gaat in de wereld. Over oorlog, geweld, onverschilligheid, vernietiging van oerbossen en vervuiling van rivieren en oceanen. Dat verlamt en maakt machteloos, verdrietig en wanhopig. Het kwaad is te groot.

Maar groter dan al dat kwaad zijn de wereldwijd vele initiatieven, die zorgen voor goed onderwijs, die voorgaan in duurzaam leven en helpen bij het maken van goede keuzes en kleine projecten ondersteunen die mensen tot hun recht laten komen en voorzien in eigen onderhoud. Die mens en natuur beschermen. Die initiatieven geven hoop, vreugde, leven.

Elke constructieve handeling is er één! Want één druppel op een gloeiende plaat helpt niet zoveel. De gloeiende plaat van klimaatcrisis en onderdrukking van de armen, de gloeiende plaat van eigenbelang en egoïsme, van woekereconomie en onverschilligheid. Maar vele druppels weten die plaat af te koelen. Dáár mogen we op hopen! Daar moeten we voor in beweging komen!

In Genesis wordt geschreven hoe in alle chaos die er was, er licht kwam. Christus wordt niet moe ons naar het licht te brengen. Hoe somber we ook zijn en hoe somber alles ook lijkt – God zorgt voor licht in ons bestaan. Bij alle kwaad en alle rampen zijn er goede mensen die opstaan en redden wat er te redden valt. Die zorgen, troosten en opbouwen, die helpen en bidden, die zaaien en oogsten. Hoop stelt nooit teleur – en dat is ook de titel van het komende Jubeljaar.

Bij Jezus' kruisiging scheurde de hemel open en was er de belofte van Zijn wederopstanding. God verliet Hem niet, ook niet in het graf. Hij bewees dat er altijd ruimte is voor een nieuw begin, ondanks rouw, ondanks reddeloosheid. Dat we door kunnen gaan, door mógen gaan! Dat is de hoop waar we ons aan vast mogen houden. Niet als een laatste strohalm, maar als grond onder onze voeten. God zal het geknakte riet niet breken. God is met ons begonnen en laat ons niet los.

Niets kan ons scheiden van Gods liefde - en die liefde is ons gegeven door de heilige Geest. Laten wij ons dus verheugen om wat God ons gegeven heeft – een wonderbaarlijke schepping, die zo vernuftig in elkaar zit, waarin alles en iedereen met elkaar verbonden is.

Die verwondering kunnen we elke dag oefenen door iets in de schepping te loven, er elke dag even bij stil te staan. U kent misschien de Lectio Divina, het goddelijke, aandachtige lezen van een Bijbeltekst, waarin we de tekst tot ons laten spreken door het steeds te herlezen, te herkauwen als het ware. Lezen wordt dan een meditatie. We laten dan de

Heilige Geest tot ons spreken – net zoals in de synodale gesprekken de bedoeling is van het luisteren naar elkaar.

Zo wordt met zachtmoedigheid het woord van God in ons geplant, zoals ook Jakobus opmerkt. We moeten uitvoerders van het woord worden en niet alleen toehoorders zijn; door mensen in nood te helpen en te zorgen dat we niet onverschillig worden. Alleen dan wordt het Woord vlees in ons.

En zo bestaat er ook een Lectio Natura – het goddelijke, aandachtige lezen van de natuur, waarin we de natuur tot ons laten spreken. Een mooie oefening die ons dichterbij elkaar, dichterbij de natuur en dichterbij God brengt. De natuur zelf wordt dan een meditatie, het kijken en beschouwen van de natuur een vorm van contemplatie. Zo worden we steeds ontvankelijker voor het wonder van de schepping, wordt die steeds meer een spiegel voor ons en voelen we ons er steeds meer mee verbonden.

Contemplatie is ons er van laten doordringen hoe mooi en bijzonder de schepping is. Zodat we ons steeds meer verbonden voelen met álles wat leeft – ook met de planten en de dieren, met alles wat wemelt in de wateren, wat vliegt en kruipt naar zijn aard. Zoals God zich aan ons verbonden heeft, zo kunnen wij ons ook steeds meer verbonden voelen met zijn wonderbaarlijke schepping.

Dat voedt ons geloof, dat houdt ons staande in de wereld – omdat we dan voelen en ervaren dat we er niet alleen voor staan. Wat de natuur, de schepping wordt aangedaan, wordt onszelf aangedaan. Dat moeten we niet laten gebeuren! Niet aan ons en niet aan anderen – dát is onze verantwoordelijkheid.

Zelf kijk ik elke dag intensief naar de grote goudiep in mijn tuin. Ik bewonder het goudgele van de blaadjes, de prachtige vorm van de takken die samen een indrukwekkende kruin vormen; de klimop die langs de dikke stam omhoog klimt, de vogeltjes die er in schuilen; ik zie hoe sterk ze in de aarde geworteld is en hoe de takken zich bewegen, mee met de wind. Er zijn zo ontelbaar veel andere diertjes in die boom die ik niet of amper opmerk.

En onder de grond is een heel netwerk waarin planten en dieren ook weer met elkaar verbonden zijn, tot de kleinste organismen toe.

De gedachte dat ónder de grond de boom geworteld is en een afspiegeling is van de boom die ik zie bóven de grond – dat is een onvoorstelbaar, ontzaglijk idee en het ontroert me ten diepste. Deze boom representeert een wereld *achter* de wereld, een onvoorstelbare rijkdom.

Is God zelf niet net zo? Onvoorstelbaar, ontzaglijk, een hele wereld achter deze zichtbare wereld? Een rijkdom waar we ons geen voorstelling van kunnen maken?

En weerspiegelt de natuur rondom ons dan niet de scheppingsdrift, de daadkracht van God? Een woeste en sterke kracht, die zich door niets laat tegenhouden, die zich blijft manifesteren, die zichzelf steeds weer uitvindt, die zich aanpast naar een eigen, onkenbaar inzicht.

Op *die* scheppingskracht hebben wij geen invloed. Wél kunnen we onze houding veranderen, onze attitude, onze verantwoordelijkheid. Want door gevoelig te worden voor dat ontzagwekkende, ontdekken we hoe klein en kwetsbaar wij zijn, worden we nederig en bereid elkaar te helpen. Door te leven naar het geloof dat liefde, broederschap, vriendschap en gerechtigheid er voor ieder van ons is, niet slechts voor een enkeling en niet alleen voor de mens, maar voor heel de aarde, die onze Moeder is: en die is bedoeld als een plaats van vreugde en een belofte van geluk voor iedereen.

Door zo op weg te gaan, zijn we pelgrims van hoop: vanaf onze geboorte onderweg naar het licht, met vallen en opstaan.

Als we vol ontzag kunnen kijken en dankbaar zijn voor de Schepping, ons kunnen verwonderen over het enorme dat ons omringt, nodigt die – nodigt God – ons uit om iets voor Haar, voor Hem terug te doen. Want God, de Schepper zelf, is de liefdevolle basis van ons leven.

Zo trekt zij aan ons, trekt zij ons aan, wil zij dat wij antwoorden op haar uitnodiging en daarnaar leven. Dat verzoent ons met ons kleine ik, dat opent ons hart voor elkaar. Want hoe klein we ook zijn; we mogen verschil maken!

We mogen telkens ervaren, ook terugblikkend, hoe veerkrachtig de schepping is na elke ramp – hoe zij zich met Gods liefde telkens weer herstelt en opbloeit. Zo veerkrachtig worden wij door haar ook. We moeten het samen doen – en ons er niet tegen wapenen of ertegen strijden.

Zo worden wij zowel een antwoord op de machteloosheid die ons kan verlammen, als op het geweld in de wereld. Dat geeft vreugde en hoop op een *betere* wereld, die in essentie al goed *is*.

Wij mogen daar medescheppers van zijn.

Amen.